

Відгук

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Легези Юлії Олександрівни на дисертацію Якіб'юк Юлії Арсенівни
на тему «Адміністративно-правове забезпечення реалізації права особи
на інформацію», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і
процес; фінансове право; інформаційне право**

Актуальність теми дисертаційного дослідження, присвяченого адміністративно-правовому забезпеченню реалізації права особи на інформацію, зумовлена сучасними процесами цифрової трансформації публічного управління, розвитку інформаційного суспільства та утвердження принципів відкритості, прозорості й підзвітності діяльності органів публічної влади. У сучасних умовах право на інформацію набуває особливого значення як одна з фундаментальних гарантій реалізації конституційних прав і свобод людини, забезпечення демократичного контролю за діяльністю держави та ефективної взаємодії особи з суб'єктами владних повноважень.

Особливої актуальності ця проблематика набуває в умовах цифровізації адміністративних процедур, розвитку електронного урядування, функціонування державних електронних реєстрів, поширення електронних комунікацій та зростання обсягів інформації, що перебуває у володінні органів публічної влади. За таких обставин адміністративно-правове забезпечення реалізації права особи на інформацію виступає не лише інструментом доступу до публічної інформації, а й важливим елементом гарантування правової визначеності, захисту приватності, інформаційної безпеки та довіри громадян до державних інституцій.

Актуальність теми посилюється також у зв'язку з необхідністю забезпечення належного балансу між відкритістю інформації та потребами захисту державної таємниці, персональних даних, службової інформації та інших видів інформації з обмеженим доступом, особливо в умовах воєнного стану та підвищених безпекових викликів. У таких умовах особливого значення набуває формування ефективного адміністративно-правового механізму, який би забезпечував одночасно реалізацію права особи на інформацію та дотримання публічних інтересів у сфері національної безпеки.

Водночас у вітчизняній адміністративно-правовій науці питання адміністративно-правового забезпечення реалізації права особи на інформацію досліджені недостатньо комплексно. Незважаючи на наявність окремих наукових праць, присвячених доступу до публічної інформації, інформаційним правам людини, електронному урядуванню та інформаційній відкритості органів влади, недостатньо розробленими залишаються питання адміністративних процедур реалізації права на інформацію, меж дискреційних повноважень суб'єктів владних повноважень у цій сфері, механізмів адміністративного оскарження рішень про обмеження доступу до інформації, а також гарантій захисту прав особи в умовах цифровізації публічного адміністрування.

З огляду на викладене, обрана тема є своєчасною, науково обґрунтованою та суспільно значущою. Її дослідження відповідає сучасним потребам розвитку адміністративного права України, сприяє вдосконаленню механізмів реалізації права особи на інформацію, підвищенню прозорості діяльності органів публічної влади та зміцненню гарантій захисту прав людини в умовах цифрової трансформації та європейської інтеграції України.

Оцінка наукового рівня дисертації та наукових публікацій здобувача

Аналіз дисертаційного дослідження, присвяченого адміністративно-правовому забезпеченню реалізації права особи на інформацію, дає підстави стверджувати, що подана робота є належним чином структурованою, логічно послідовною та внутрішньо узгодженою. Дисертація ґрунтується на опрацюванні значного масиву нормативно-правових актів, міжнародних документів, практики Європейського суду з прав людини, а також наукових джерел із адміністративного, інформаційного права та теорії публічного управління, що забезпечило достатній рівень теоретичної обґрунтованості дослідження та коректність визначення його предмета.

Наукова обґрунтованість і практична значущість отриманих результатів, сформульованих у висновках, рекомендаціях і наукових положеннях, забезпечуються належним теоретико-методологічним підґрунтям, використанням комплексу загальнонаукових і спеціально-юридичних методів дослідження, а також критичним опрацюванням сучасних наукових підходів і правозастосовної практики. Застосований методологічний інструментарій дозволив автору комплексно дослідити адміністративно-правові механізми реалізації права особи на інформацію, визначити проблеми чинного правового регулювання та сформулювати пропозиції щодо його вдосконалення.

Достовірність результатів дисертації підтверджується їх науковою новизною, що полягає у формуванні нових підходів до розуміння адміністративно-правового забезпечення реалізації права особи на інформацію, а також у розробленні пропозицій щодо вдосконалення адміністративних процедур доступу до інформації та механізмів захисту інформаційних прав особи. Отримані результати мають як теоретичне, так і прикладне значення для розвитку адміністративного та інформаційного права України.

Окремо слід відзначити дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності. У роботі простежується належний рівень опрацювання наукових джерел, коректне використання нормативного матеріалу та належне посилення на праці інших авторів. Ознак академічного плагіату, некоректних запозичень чи компілятивного викладу без самостійного наукового опрацювання не виявлено, що свідчить про належний рівень академічної культури здобувача та відповідальне ставлення до вимог наукової етики.

Основні результати дисертаційного дослідження апробовано та відображено у наукових публікаціях здобувача, зокрема у 4 статтях, опублікованих у фахових наукових виданнях, 1 статті – опублікованій в іноземному науковому виданні, а також у 3 тезах доповідей на науково-

практичних конференціях. Аналіз змісту дисертації та оприлюднених праць свідчить про належний рівень аргументованості, самостійності та наукової обґрунтованості отриманих результатів, що відповідає встановленим вимогам до дисертаційних досліджень у галузі юридичних наук.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці комплексних наукових досліджень, присвячених дослідженню адміністративно-правового забезпечення реалізації права особи на інформацію в умовах здійснення реформи публічного управління в Україні. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових положень, рекомендацій та висновків, зокрема:

уперше:

– обґрунтовано підхід до розуміння реалізації права особи на інформацію як режимного об'єкта суспільних правовідносин в умовах воєнного стану, у межах якого використано поєднання процедур доступу, спеціальних режимів обмеження та контрольних механізмів як єдиної системи забезпечення балансу між відкритістю і безпекою адміністрування;

– обґрунтовано доцільність виокремлення принципу захищеності інформації як загальносистемного принципу державної політики у сфері захисту інформації, а також запропоновано спеціальний принцип економічно та ризик-обґрунтованого дублювання інформації;

удосконалено:

– розуміння змісту поняття «захист інформації» у вузькому значенні шляхом включення процедур знищення інформації як самостійного елементу регулювання життєвого циклу інформації та як адміністративно значущої стадії, що має відповідати вимогам цілісності й належної процедури;

– положення, що в умовах воєнного стану та цифрової трансформації публічного адміністрування посилюється значення актів-планів, адміністративних договорів і превентивних методів переконання як засобів забезпечення стійкості інформаційної сфери та належної реалізації права особи на інформацію;

дістали подальшого розвитку:

– підходи до розуміння адміністративно-правового забезпечення права особи на інформацію як комплексного механізму, що включає не лише нормативне регулювання, а й інституційну діяльність суб'єктів публічної влади та технологічні компоненти цифрової інфраструктури;

– аргументація необхідності розмежування правомірної реалізації свободи вираження поглядів і суспільно небезпечної інформаційної діяльності, що підпадає під ознаки колабораційної діяльності, виправдування збройної агресії чи незаконного поширення відомостей про переміщення військових формувань.

Дисертаційне дослідження ґрунтується на системному аналізі та узагальненні значного масиву наукових праць вітчизняних і зарубіжних

представників адміністративно-правової та інформаційно-правової доктрини, у яких розкриваються питання сутності, змісту та механізмів реалізації права особи на інформацію, а також особливостей адміністративно-правового забезпечення інформаційних прав людини.

Нормативно-правову основу роботи становлять Конституція України, міжнародно-правові акти у сфері захисту прав людини та доступу до інформації, закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, а також підзаконні нормативно-правові акти, що регламентують порядок реалізації права особи на інформацію, доступ до публічної інформації, функціонування електронного урядування та захист інформації. Аргументацію авторських висновків щодо вдосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації права особи на інформацію підсилено використанням порівняльно-правового матеріалу та аналізом зарубіжного досвіду правового регулювання інформаційних прав особи в умовах цифровізації публічного управління.

Теоретичне підґрунтя дисертації сформовано на основі положень загальної теорії права, адміністративного та інформаційного права, а також окремих положень теорії держави і права, що дозволило автору комплексно розкрити міжгалузевий характер досліджуваної проблематики та визначити її значення для розвитку сучасної адміністративно-правової доктрини. Емпіричну базу дослідження становлять узагальнені дані щодо сучасного стану правового регулювання реалізації права особи на інформацію, практики діяльності суб'єктів владних повноважень у сфері доступу до інформації, а також окремі матеріали адміністративної та судової практики, що забезпечило можливість об'єктивно окреслити існуючі проблеми та обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення законодавства і практики його застосування.

Сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації є належно аргументованими як з огляду на логіку викладу, так і з позицій методології наукового пізнання. Їх отриманню передувала ґрунтовна аналітична робота, що охоплювала опрацювання нормативно-правових актів, міжнародних документів, а також широкого кола вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, присвячених питанням забезпечення права особи на інформацію та функціонування механізмів інформаційної відкритості публічної влади. Достатній рівень достовірності та наукової обґрунтованості результатів забезпечено використанням значного масиву літератури, узагальненням практичних матеріалів і застосуванням методів, адекватних предмету дослідження. Автор демонструє належне володіння формально-юридичним, системно-структурним, порівняльно-правовим і структурно-функціональним методами, а також прийомами логічного аналізу та синтезу, що позитивно позначається на якості аргументації й переконливості зроблених висновків.

Обґрунтованість і вірогідність результатів дисертаційної роботи зумовлені також належним добром емпіричної бази. Дисертантом опрацьовано значну кількість нормативно-правових актів, міжнародних документів і наукових джерел, що дозволило комплексно висвітлити заявлену

проблематику. Додатковим свідченням якості проведеного дослідження є логічно вибудована структура дисертації, яка забезпечує послідовність викладення матеріалу та цілісність наукової аргументації. У підсумку завдання, визначені автором для досягнення мети дослідження, виконані на належному методологічному рівні, що свідчить про сформованість у здобувача необхідних навичок наукової діяльності та вміння коректно застосовувати методологічний інструментарій у процесі дослідження.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані у дисертації висновки й пропозиції можуть бути використані у науково-дослідній діяльності – для подальшого опрацювання теоретичних і прикладних аспектів адміністративно-правового забезпечення реалізації права особи на інформацію; у правотворчій та правозастосовній діяльності – з огляду на наявність пропозицій щодо вдосконалення чинного адміністративного та інформаційного законодавства, а також рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності механізмів доступу до інформації та захисту інформаційних прав особи; у навчальному процесі – під час викладання у закладах вищої освіти дисциплін «Адміністративне право України», «Інформаційне право» та «Адміністративні процедури».

Загальна оцінка змісту дисертації та ступеня її завершеності дає підстави стверджувати, що дисертаційна робота Якіб'юк Юлії Арсенівни на тему «Адміністративно-правове забезпечення реалізації права особи на інформацію» має цілісний, структурований і комплексний характер. Матеріал викладено логічно та послідовно, розділи й підрозділи взаємопов'язані, а зміст дисертації відповідає заявленим меті й завданням дослідження. Автором забезпечено належну системність у висвітленні теоретичних положень і формулюванні практико-орієнтованих висновків, що дозволяє розглядати роботу як завершене наукове дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційного дослідження.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Ю.А. Якіб'юк, варто вказати на певні дискусійні положення:

1. Дискусійним видається запропонований автором підхід до розуміння права особи на інформацію як елемента системи національної безпеки. Попри безперечну актуальність безпекового виміру інформаційних відносин в умовах воєнного стану, у роботі недостатньо чітко окреслено межі допустимого втручання держави у реалізацію інформаційних прав особи під приводом забезпечення безпеки, що створює ризик надмірного розширення дискреційних повноважень суб'єктів публічної влади.

2. Певні зауваження викликає запропоноване автором трактування права на інформацію як «режимного» об'єкта адміністративно-правового регулювання. У дисертації не повною мірою розмежовано категорії правового режиму інформації, режиму доступу до інформації та адміністративно-правового режиму здійснення інформаційних прав, що ускладнює сприйняття відповідної концепції як внутрішньо узгодженої.

3. У роботі недостатньо чітко визначено співвідношення категорій «право на інформацію», «право доступу до інформації» та «право на доступ до публічної інформації». У низці положень дисертації зазначені поняття фактично використовуються як близькі або взаємозамінні, хоча вони мають різний обсяг та юридичну природу.

4. Дискусійним є висновок автора про доцільність виокремлення принципу захищеності інформації як загальносистемного принципу державної політики у сфері захисту інформації. У роботі недостатньо аргументовано його відмежування від уже усталених принципів інформаційної безпеки, конфіденційності та цілісності інформації, що частково створює враження дублювання існуючих доктринальних конструкцій.

Висловлені зауваження не є принциповими та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження, виконаного Ю.А. Якіб'юк. Вони мають переважно дискусійний характер і можуть бути враховані авторкою у подальших наукових пошуках у межах обраної проблематики.

Аналіз змісту та результатів дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що дисертація Ю.А. Якіб'юк є самостійним, цілісним і завершеним науковим дослідженням, у якому сформульовано авторське бачення адміністративно-правового забезпечення реалізації права особи на інформацію.

Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що дисертація на тему «Адміністративно-правове забезпечення реалізації права особи на інформацію» становить завершену наукову працю, у межах якої отримано нові науково обґрунтовані результати та запропоновано вирішення важливого наукового завдання, пов'язаного з комплексним аналізом механізмів реалізації права особи на інформацію та визначенням напрямів їх подальшого вдосконалення.

З огляду на актуальність теми, наукову новизну, обґрунтованість і достовірність одержаних результатів, їх теоретичне та практичне значення, а також належний рівень апробації й оформлення роботи, дисертація «Адміністративно-правове забезпечення реалізації права особи на інформацію» відповідає вимогам чинного законодавства, а її авторка – Якіб'юк Юлія Арсенівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права
Навчально-наукового інституту гуманітарних і соціальних наук
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»

Ю.О. Легеза

